sportservice overijssel

Verenigingsmonitor Overijssel 2015

provincie Overijssel

Colofon
Verenigingsmonitor 2015

Juli 2016
In opdracht van de provincie Overijssel en de deelnemende gemeenten

Liselot ter Harmsel MSc
Drs. Marieke van Vilsteren
Sportservice Overijssel
Hogeland 10
8024 AZ Zwolle

www.sportserviceoverijssel.nl

Overname van dit rapport of gedeelten is toegestaan,
mits de bron wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Voorwoord pagina 5

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen pagina 7

1. Inleiding pagina 10
1.1 Achtergrond
1.2 Doelstelling
1.3 Indeling rapport

2. Onderzoeksopzet pagina 11
2.1 Onderzoeksgroep
2.2 Procedure
2.3 Vragenlijst
2.4 Vitaliteitsindex
2.5 Analyse
2.6 Vergelijking met andere onderzoeken

3. Respons en achtergrondkenmerken pagina 13
3.1 Respons
3.2 Achtergrondkenmerken

4. Leden en activiteiten pagina 15
4.1 Samenstelling ledenbestand
4.2 Ledenaanwas
4.3 Activiteiten
4.4 Aanbod aangepast sporten
4.5 Faciliteiten
4.6 Stellingen

5. Organisatie en beleid pagina 19
5.1 Plannen, knelpunten en speerpunten
5.2 Sterkte sportvereniging
5.3 Financiën
5.4 Stellingen

6. Verenigingskader en vrijwilligers pagina 22
6.1 Vrijwilligers
6.2 Stellingen

7. Samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid pagina 23
7.1 Samenwerking met andere sportverenigingen en organisaties
7.2 Bekendheid met en betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten
7.3 Maatschappelijke betrokkenheid
7.4 Maatschappelijke betrokkenheid in de toekomst
7.5 Stellingen

8. Accommodatie pagina 28
8.1 Eigen accommodatie en kantine
8.2 Gezamenlijk gebruik accommodatie en kantine
8.3 Accommodatiebeheer
8.4 Stellingen

9. Vitaliteitsindex pagina 30
9.1 Vitaliteit
9.2 Maatschappelijke betrokkenheid
9.3 Relatie vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid

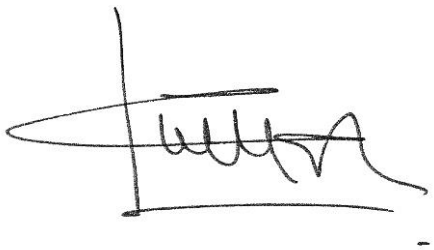
Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt de derde uitgave van de Verenigingsmonitor Overijssel die in het najaar van 2015 is uitgevoerd. Omdat sportverenigingen een belangrijk maatschappelijk kapitaal vormen, voert Sportservice Overijssel periodiek onderzoek uit naar de staat waarin zij verkeren. Sportverenigingen vervullen niet alleen een grote rol bij het aanbieden van sportactiviteiten, maar leveren ook een belangrijke bijdrage aan gezondheid en participatie.

Om onze sportverenigingen op de juiste wijze daarbij te kunnen ondersteunen, is het belangrijk om meer inzicht te krijgen in het wel en wee van sportverenigingen. Samen met de monitor 'Fit en Gezond in Overijssel' (een tweejaarlijks onderzoek naar sport, bewegen en leefstijl van volwassenen) en de Jeugdsportmonitor (een tweejaarlijks onderzoek naar sport, bewegen en leefstijl van jeugd) is de Verenigingsmonitor Overijssel een terugkerend onderzoek waarvan de uitkomsten als basis kunnen dienen voor nieuw sportbeleid, monitoring van bestaand (sport)beleid en/of om te benchmarken. Dankzij de Vitaliteitsindex, welke in 2013 in samenwerking met het Mulier Instituut is toegevoegd, kan ook de vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van de sportverenigingen in Overijssel in kaart worden gebracht.

Op deze plaats bedank ik alle gemeenten en sportverenigingen die hun medewerking aan de Verenigingsmonitor Overijssel hebben verleend en daarmee een substantiële bijdrage hebben geleverd aan het verzamelen van gegevens waarmee de sport zich krachtig kan presenteren.

H.B. Goettsch
Directeur Sportservice Overijssel

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

In 2011 is de Verenigingsmonitor Overijssel door Sportservice Overijssel ontwikkeld en voor het eerst uitgevoerd. Om trends en ontwikkelingen te kunnen waarnemen wordt de Verengingsmonitor om de twee jaar herhaald. In samenwerking met het Mulier Instituut is in 2013 de Vitaliteitsindex toegevoegd, waarmee vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van een sportvereniging worden gemeten. De Verenigingsmonitor heeft als doel om een goed beeld te geven van de stand van zaken bij de Overijsselse sportverenigingen. In dit rapport worden de resultaten van de Verenigingsmonitor Overijssel 2015 gepresenteerd.

Onderzoeksopzet

Van de 25 Overijsselse gemeenten hebben 21 gemeenten deelgenomen aan de Verenigingsmonitor 2015. De gemeente Zwolle heeft haar eigen monitor uitgevoerd, waar mogelijk zijn deze resultaten meegenomen in het onderzoek. Middels een persoonlijke brief/e-mail hebben de gemeenten de sportverenigingen uitgenodigd om de online vragenlijst in te vullen. Als basis voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de vragenlijst van de SportAanbiedersMonitor (Mulier Instituut), deze is aangepast naar de lokale situatie. In totaal hebben 365 sportverenigingen (incl. Zwolse sportverenigingen) de vragenlijst volledig ingevuld (respons is 28%).

Resultaten

Leden en activiteiten

Het aantal leden is de afgelopen 2 jaar bij 21% van de sportverenigingen gedaald, bij 42% nagenoeg gelijk gebleven en bij 37% gestegen. De meerderheid van de sportverenigingen heeft een positieve verwachting ten aanzien van de toekomst, 59% verwacht dat het ledenaantal nagenoeg gelijk blijft en 32% verwacht dat het ledenaantal zal toenemen. Van de Overijsselse sportverenigingen heeft 41% leden met een beperking en 45% leden met een chronische aandoening. Bijna een kwart van de sportverenigingen heeft een sportaanbod voor aangepast sporten (24%).

Organisatie en beleid

De meerderheid van de sportverenigingen (71%) werkt met een jaarplan en/of heeft de afgelopen vier jaar plannen op papier gezet (68%). Met betrekking tot de financiën hebben negen op de tien sportverenigingen een jaar- of meerjarenbegroting. Een ruime meerderheid van de sportverenigingen (91%) geeft aan één of meerdere knelpunten te ondervinden, waarbij ‘leden’ en ‘kader’ als belangrijkste knelpunten naar voren komen. ‘Werving en behoud van leden’ en ‘werving en behoud van vrijwilligers/kader’ vormen dan ook de belangrijkste speerpunten van beleid voor de sportverenigingen. Een ruime meerderheid typeert zichzelf als een (zeer) sterke sportvereniging (91%) en bijna twee derde van de sportverenigingen ziet de toekomst (zeer) zonnig tegemoet (65%). De financiële positie wordt door 64% van de sportverenigingen als (zeer) gezond beschouwd.

Verenigingskader en vrijwilligers

De meerderheid van de sportverenigingen geeft aan over voldoende trainers (75%) en vrijwilligers (80%) te beschikken. Acht op de tien sportverenigingen (78%) zijn echter op zoek naar vrijwilligers en dan vooral voor bestuursfuncties (61%) en kader voor training, begeleiding en lesgeven (60%).

Samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid

Afgelopen jaar heeft 92% van de sportverenigingen samengewerkt met andere sportverenigingen en organisaties. Met diverse lokale en landelijke sport(stimulerings)projecten is 85% van de sportverenigingen bekend, waarvan 61% het afgelopen jaar betrokken was bij één of meerdere projecten. Meest bekende projecten zijn sportstimuleringsprojecten van de gemeente en het Jeugdsportfonds. Van de sportverenigingen

vervult 42% een brede maatschappelijke rol en de helft heeft de ambitie om haar maatschappelijke rol (nog meer) te versterken.

Vitaliteitsindex
Van de sportverenigingen scoort 29% een goed op vitaliteit en daarnaast is 56% 'voldoende' vitaal. De meeste aandacht vraagt het item aanbod. Van de sportverenigingen scoort 19% goed op ABC actief en 25% goed op ABC intentie. Indien vitaliteit en ABC actief aan elkaar gekoppeld worden, kan 12% van de sportverenigingen beschouwd worden als een vitaal actief betrokken sportclub. Door vitaliteit en ABC intentie aan elkaar te koppelen is te zien dat de helft van de Overijsselse sportverenigingen de potentie én intentie heeft om hun maatschappelijke rol te versterken.

Conclusies en aanbevelingen

De doelstellingen van de Verenigingsmonitor richten zich met name op het verzamelen van cijfers om een goed beeld te krijgen van de stand van zaken van de Overijsselse sportverenigingen voor de Provincie en haar gemeenten. In deze paragraaf worden deze cijfers in een tweetal conclusies uiteengezet met daarbij passende aanbevelingen.

1. Overijsselse sportverenigingen zijn vitaal

Overijsselse sportverenigingen zijn over het algemeen vitale sportverenigingen, 85% scoort een voldoende of goed op de Vitaliteitsindex. Op het gebied van organisatie en beleid wordt door de meerderheid goed gescoord. Negen op de tien sportverenigingen zien zichzelf als een (zeer) sterke sportvereniging en twee derde ziet de toekomst (zeer) zonnig tegemoet. Belangrijkste knelpunten zijn nog steeds leden en kader, voor de toekomst blijven werving en/of behoud van leden en vrijwilligers/kader dan ook de belangrijkste speerpunten.

Ook financieel gezien zijn de sportverenigingen over het algemeen positief gestemd. Bijna twee derde beschouwt zijn financiële positie als (zeer) gezond. Echter, in vergelijking met 2013 is er wel een lichte daling te zien in het aantal verenigingen die het eens is met de stellingen 'er is altijd ruimte in de begroting voor onverwachte uitgaven' (46%; OV[13] 52%) en 'de vereniging heeft een jaarlijks sluitende begroting' (76%; OV[13] 81%). Vervolgonderzoek moet uitwijzen of deze dalende trend zich blijft voortzetten.

Ondanks dat 'leden' en 'kader' de grootste knelpunten zijn, zijn sportverenigingen over het algemeen wel positief over deze items. Een ruime meerderheid scoort een voldoende of goed op de items 'leden' en 'kader' van de Vitaliteitsindex. Bij de meerderheid van de sportverenigingen is het ledenaantal de afgelopen jaren gelijk gebleven of gestegen. Ook voor de toekomst verwachten negen op de tien sportverenigingen geen daling van het ledenaantal. Wel wordt jeugd een belangrijker speerpunt; waar in 2013 nog 15% van de sportverenigingen jeugd als speerpunt zag, is het thema nu voor ruim een kwart van de sportverenigingen een speerpunt. Ook wat betreft kader zien de resultaten er positief uit. Driekwart van de sportverenigingen heeft voldoende trainers en acht op de tien hebben voldoende vrijwilligers. Wel zijn bijna acht op de tien op zoek naar vrijwilligers. Maar een klein aantal sportverenigingen ontplooit speciale activiteiten om nieuw kader te werven.

Uit de Vitaliteitsindex blijkt dat het item 'aanbod' de meeste aandacht vereist. De meerderheid van de sportverenigingen is niet of beperkt actief met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor eigen leden, nieuwe leden of specifieke doelgroepen. Ook wordt het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributievormen nog nauwelijks toegepast. Daarnaast weten de sportverenigingen ook specifieke groepen (allochtonen, minder validen, vluchtelingen) nog minder goed te bereiken.

Aanbeveling

Het werven en behouden van leden blijft een belangrijk speerpunt voor sportverenigingen. Financieel gezien is de ledencontributie veelal de belangrijkste inkomstenbron[1] voor sportverenigingen. Nieuwe leden brengen dus extra geld in het laadje en zijn daarnaast ook een nieuw potentieel voor vrijwilligers. Sportverenigingen zien jeugd steeds meer als een belangrijk speerpunt. Uit de Jeugdsportmonitor[2] en Fit & Gezond in Overijssel[3] blijkt dat vooral ouderen minder vaak sporten en minder vaak lid van een sportvereniging zijn. Indien sportverenigingen zich met een specifiek sportaanbod meer op deze doelgroep richten, kan dit zeer waarschijnlijk nieuwe leden en vrijwilligers opleveren.

Het tweede belangrijke aandachtspunt blijft het werven en behouden van (deskundige) vrijwilligers/kader. Naast het werven van vrijwilligers/kader, is het van belang dat vrijwilligers over voldoende kennis beschikken en op de hoogte blijven van belang zijnde ontwikkelingen om hun taken binnen de sportvereniging te kunnen uitvoeren.

Uit de Vitaliteitsindex blijkt dat op het item aanbod nog veel kansen liggen. Aan zowel het ontplooien van nieuwe sport- en spelactiviteiten om nieuwe leden te werven, als het ontplooien van speciale activiteiten om nieuwe trainers/vrijwilligers te werven, wordt nog door weinig sportverenigingen specifiek aandacht besteed. Aangezien bij sportverenigingen veelal de kennis en ervaring ontbreekt, kan Verenigingsadvisering bij het opzetten en uitvoeren van deze activiteiten van toegevoegde waarde zijn. Tevens kan Verenigingsadvisering een bijdrage leveren aan het vergroten, actueel houden en borgen van de kennis en deskundigheid van vrijwilligers (bestuurders). De meest voorkomende thema's (financiën, werving en behoud kader/vrijwilligers en leden, etc.) zijn veelal provincie breed en gemeente overstijgend. Een faciliterende en ondersteunde rol van een provinciaal kenniscentrum ligt daarom voor de hand.

2. Overijsselse sportverenigingen hebben de intentie en potentie om hun maatschappelijke rol te versterken

Een ruime meerderheid van de sportverenigingen is van mening dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Uit de Vitaliteitsindex blijkt echter dat door iets minder dan de helft van de sportverenigingen momenteel een brede maatschappelijke rol wordt vervuld. Wel werken ruim negen op de tien sportverenigingen samen met andere organisaties en bedrijven, dit zijn echter vooral de bekende partners als andere sportverenigingen, gemeenten en scholen. Ook is een meerderheid bekend met en betrokken bij verschillende sportstimuleringsprojecten. Voor de toekomst is er wel animo voor het versterken van een brede maatschappelijke rol. Uit de Vitaliteitsindex blijkt dat de helft van de sportverenigingen de intentie én potentie heeft om hun maatschappelijke rol te verbreden.

Aanbeveling

Door het verbreden van hun maatschappelijke rol, kunnen sportverenigingen een positieve bijdrage leveren aan een vitale samenleving, waar meedoen centraal staat. Meedoen of anders gezegd participatie is tegenwoordig voor zowel gemeenten als de Provincie een belangrijke kernwoord in hun beleid. Het aanbieden van ondersteuning gericht op het versterken van een brede maatschappelijke rol is, gezien het potentieel van de helft van de Overijsselse sportverenigingen, een kansrijke investering. Hierbij kan met name ook ingestoken worden op het leggen van samenwerkingsverbanden met 'nieuwe partners' als buurt/wijkorganisaties, welzijnsorganisaties en jeugdorganisaties, waardoor nieuwe initiatieven (kunnen) ontstaan. In het verlengde van het provinciale project Actief Betrokken club (2015-2016) zou deze ondersteuning gemeente overstijgend en bij voorkeur provincie breed moeten worden opgepakt.

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

In dit rapport worden de resultaten van de Verenigingsmonitor Overijssel 2015 gepresenteerd. Als provinciaal kenniscentrum voor sport en bewegen in de provincie Overijssel is het volgen van trends en ontwikkelingen op sportgebied één van de kerntaken van Sportservice Overijssel. Sportservice Overijssel zorgt regelmatig voor herhaling van onderzoek, een vereiste om ontwikkelingen te kunnen volgen en trends te kunnen waarnemen. Naast de onderzoeken 'Fit en Gezond in Overijssel' en de Jeugdsportmonitor waarin het sport- en beweeggedrag van de Overijsselse inwoners (4 – 75 jaar) wordt gemeten, wordt met de Verenigingsmonitor een beeld gegeven van de stand van zaken bij de Overijsselse sportverenigingen.

Landelijk wordt tweejaarlijks de SportAanbiedersMonitor (voorheen Verenigingsmonitor) uitgevoerd. Deze monitor werd in het verleden door het Mulier Instituut (sinds 1998) uitgevoerd, maar sinds 2015 door NOC*NSF. Dankzij de uitkomsten wordt een actueel beeld over de stand van zaken bij de Nederlandse sportverenigingen verkregen. Ook Overijsselse sportverenigingen participeren in het landelijke onderzoek, dit aantal is echter te laag om een representatief en betrouwbaar beeld te geven van de Overijsselse situatie. Daarom is in 2011 de Verenigingsmonitor Overijssel door Sportservice Overijssel ontwikkeld en uitgevoerd. De Verenigingsmonitor Overijssel maakt gebruik van de vragenlijst van de SportAanbiedersMonitor.

Vanwege de toenemende maatschappelijke betekenis die aan sportverenigingen wordt toegedicht, is in samenwerking met het Mulier Instituut in 2013 de Vitaliteitsindex toegevoegd. Hiermee worden vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van een sportvereniging gemeten. De uitkomsten zijn voor zowel de gemeente als de sportvereniging van belang om goed te kunnen inspelen op toekomstige ontwikkelingen.

1.2 Doelstelling

Het onderzoek 'Verenigingsmonitor Overijssel 2015' heeft als doel om:

- Een goed beeld te krijgen van de stand van zaken van de Overijsselse sportverenigingen in 2015, om:
    - De provincie Overijssel te ondersteunen bij haar beleidsvorming;
    - De deelnemende Overijsselse gemeenten te ondersteunen met een benchmark.
- Middels de Vitaliteitsindex gemeenten en sportverenigingen inzicht te verschaffen van de vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van de sportvereniging(en).

1.3 Indeling rapport

Het rapport begint met een voorwoord en samenvatting. Hoofdstuk 1 is de inleiding, hoofdstuk 2 beschrijft de onderzoeksopzet, hoofdstuk 3 de respons en achtergrondkenmerken van de sportverenigingen. Vervolgens worden de resultaten voor leden en activiteiten (hoofdstuk 4), organisatie en beleid (hoofdstuk 5), verenigingskader en vrijwilligers (hoofdstuk 6), samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid (hoofdstuk 7), accommodatie (hoofdstuk 8) en Vitaliteitsindex (hoofdstuk 9) beschreven.

[1] Tiessen-Raaphorst, A. (red.)(2015). Rapportage sport 2014. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
[2] Vilsteren, van, M. (2014). Jeugdsportmonitor Overijssel. Zwolle: Sportservice Overijssel
[3] Vilsteren, van, M. (2014). Fit & Gezond in Overijssel. Zwolle: Sportservice Overijssel

2. Onderzoeksopzet

2.1 Onderzoeksgroep

Alle 25 Overijsselse gemeenten zijn gevraagd om deel te nemen aan de Verenigingsmonitor Overijssel 2015. Uiteindelijk hebben 21 gemeenten geparticipeerd. Daarnaast heeft de gemeente Zwolle begin 2015 haar eigen Verenigingsmonitor uitgevoerd. Aangezien niet dezelfde vragenlijst is gebruikt, zijn daar waar mogelijk de resultaten van de Zwolse sportverenigingen meegenomen in de analyse. Omdat de meeste gemeenten nauwe contacten onderhouden met hun sportverenigingen, zijn de sportverenigingen door hun eigen gemeente uitgenodigd om deel te nemen aan de monitor. In totaal bestaat de onderzoekspopulatie (inclusief Zwolle) uit 1322 Overijsselse sportverenigingen.

2.2 Procedure

Medio november 2015 zijn de sportverenigingen per e-mail door de eigen gemeente uitgenodigd om deel te nemen aan de Verenigingsmonitor Overijssel. Daarnaast hebben de gemeenten het onderzoek middels een persbericht in de lokale media en in nieuwsbrieven onder de aandacht gebracht. Ook hebben zij begin januari een reminder verstuurd. Het onderzoek bestond uit een digitale vragenlijst die de sportverenigingen via het programma Survey Monkey konden invullen. Om de respons zo hoog mogelijk te krijgen, is een prijsbedrag verloot onder de sportverenigingen die de vragenlijst compleet hebben ingevuld.

2.3 Vragenlijst

Om de resultaten te kunnen vergelijken met 2013, is in dit onderzoek als basis de vragenlijst van 2013 gebruikt. Bij het opstellen van de vragenlijst voor de Verenigingsmonitor Overijssel 2013 is gebruik gemaakt van de vragenlijst van de SportAanbiedersMonitor 2012 van het Mulier Instituut. De vragenlijst is destijds aangepast om de drempel voor het invullen te verlagen (o.a. vragen over financiën zijn verwijderd). In 2015 zijn een aantal vragen toegevoegd over de provinciale projecten Actief Betrokken Club en Groene Euro's Scoren. De resultaten van deze vragen zijn verwerkt in twee aparte rapportages. Om de vragenlijst niet te lang te laten worden, zijn een aantal vragen geschrapt.

2.4 Vitaliteitsindex

In samenwerking met het Mulier Instituut is in 2013 de Vitaliteitsindex ontwikkeld, waarmee de vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van sportverenigingen wordt gemeten. In 2015 is de Vitaliteitsindex verder doorontwikkeld. Vitaliteit wordt in deze index beschouwd als de organisatiekracht van de sportvereniging. De vitaliteit van de sportvereniging wordt bepaald op basis van zeven items: leden, organisatie, beleid, accommodatie, kader, financiën en aanbod. Vooropgesteld dat iedere sportvereniging in de basis al een belangrijke rol vervult, is maatschappelijke betrokkenheid in deze index gebaseerd op twee items: ABC actief (mate waarin sportverenigingen actief een bredere maatschappelijke rol vervullen) en ABC intentie (de houding van sportverenigingen ten opzichte van een bredere actief maatschappelijke rol). ABC staat voor Actief Betrokken Club.

De items van vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid zijn gekoppeld aan een aantal vragen uit de Verenigingsmonitor. Vervolgens zijn de items en de onderliggende vragen gelabeld ten aanzien van de zwaarte (het belang) binnen de Vitaliteitsindex. Op ieder item kan maximaal 5 punten worden behaald, behalve op ABC intentie waar 6 punten kunnen worden behaald. In de totaalscore telt elke item in gelijke mate mee. De score op de verschillende items wordt uitgedrukt in onvoldoende (minder dan 40 procent van de te behalen punten), matig (40 tot 60 procent van de te behalen punten), voldoende (60 tot 80 procent van de te behalen punten)

en goed (80 procent of meer van de te behalen punten). Deze normering geldt ook voor de totaalindex voor vitaliteit.

2.5 Analyse

De online ingevulde vragenlijsten zijn opgeslagen in een database van het programma Survey Monkey. De gegevens zijn door Sportservice Overijssel met het statistische programma SPSS geanalyseerd. In dit onderzoek is alleen gebruik gemaakt van beschrijvende statistiek. De uitkomsten zijn gepresenteerd voor de totale groep. In verband met afronden, kan het totaalpercentage soms afwijken van 100%.

2.6 Vergelijking met andere onderzoeken

In dit onderzoek worden de resultaten vergeleken met de uitkomsten van de Verenigingsmonitor Overijssel 2013[4], dit wordt aangegeven met OV[13]. Een aantal vragen is net op een iets andere manier gesteld dan in 2013, waardoor het niet betrouwbaar is de gegevens te vergelijken. Tevens moet worden opgemerkt dat de deelnemende gemeenten in 2013 en 2015 niet identiek aan elkaar zijn. Ook wijkt de respons per gemeente af. Een aantal gemeenten met een goede respons in 2013, heeft een slechte/minder goede respons in 2015 en visa versa. Aangezien de Vitaliteitsindex verder is doorontwikkeld, is het niet betrouwbaar om de uitkomsten van de Vitaliteitsindex van 2013 en 2015 met elkaar te vergelijken.
Indien mogelijk worden de provinciale resultaten ook vergeleken met landelijke cijfers. In de rapportage wordt dit aangegeven met NL[14-15] (Verenigingspanel 2014-2015[5]) en NL[12] (Verenigingspanel 2012[6]).

[4] Harmsel, ter, H.L.. (2013). Verenigingsmonitor Overijssel 2013. Zwolle: Sportservice Overijssel
[5] Mulier Instituut. Verenigingspanel 2014-2015.
[6] Mulier Instituut. Verenigingspanel 2012.

3. Respons en achtergrondkenmerken

3.1 Respons

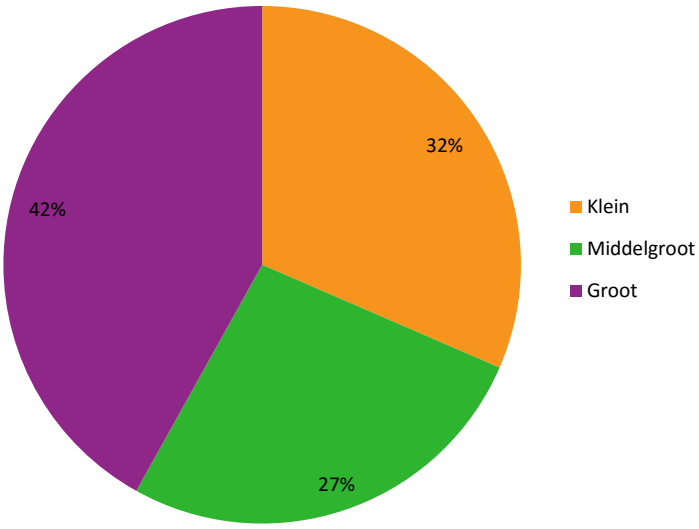
In totaal zijn 451 reacties binnengekomen via de database van Survey Monkey. Van deze respondenten heeft 25% de vragenlijst niet voltooid. Sportverenigingen die alle vragen hebben beantwoord tot de vragen over het project Actief Betrokken Club zijn geïncludeerd. Een aantal sportverenigingen heeft de vragenlijst meerdere keren ingevuld. De meest complete en recente vragenlijst is meegenomen in de analyse. Uiteindelijk zijn 314 sportverenigingen meegenomen in de analyse. De Verenigingsmonitor Zwolle is ingevuld door 51 sportverenigingen. Deze rapportage is daarom gebaseerd op gegevens van 365 sportverenigingen, wat een respons betekent van 28%.

De respons per gemeente is erg divers en loopt uiteen van 2% tot 50%. Hierdoor is een aantal gemeenten oververtegenwoordigd in de provinciale rapportage en een aantal ondervertegenwoordigd. Wanneer in het vervolg van deze rapportage wordt geschreven over 'de sportverenigingen', wordt gedoeld op de sportverenigingen die de vragenlijst volledig hebben ingevuld.

3.2 Achtergrondkenmerken

Omvang sportvereniging

Op basis van het totaal aantal leden (sportende leden en niet-sportende leden/donateurs) zijn de sportverenigingen te verdelen in kleine sportverenigingen (<100 leden), middelgrote sportverenigingen (100 – 250 leden) en grote sportverenigingen (> 250 leden). Van de sportverenigingen is 32% een kleine sportvereniging (OV[13] 31%), 27% een middelgrote sportvereniging (OV[13] 30%) en 42% een grote sportvereniging (OV[13] 39%) (zie figuur 3.1).

Figuur 3.1 Verdeling van sportvereniging naar grootte (in percentages; n = 365)

Tak van sport

In tabel 3.1 staan de takken van sport die de sportverenigingen aanbieden. Een aantal sportverenigingen biedt meerdere takken van sport aan, vandaar dat het totaal (552) hoger ligt dan het aantal sportverenigingen. Net zoals in 2013 wordt veldvoetbal door het grootst aantal sportverenigingen (n = 74) aangeboden.

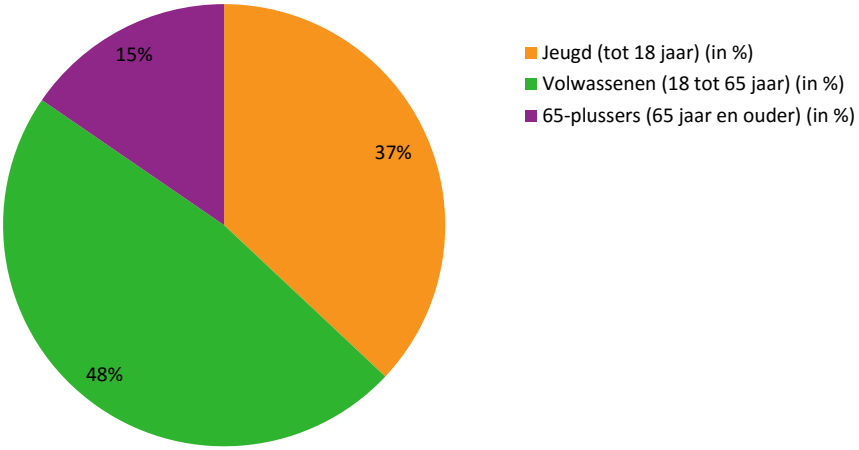
Tabel 3.1 Tak van sport

Tak van sport	Aantal	Tak van sport	Aantal
Veldvoetbal	74	Kaartspelen (klaverjassen/jokeren)	5
Andere sport	28	Schietsport	5
Tennis	25	Darts	4
Gymnastiek/turnen	23	Fietscross	4
Volleybal	23	Roeien	4
Zaalvoetbal	23	Bowls	3
Wielrennen/mountainbiken/toerfietsen	22	Honk- en softbal	3
Badminton	20	Krachtsport	3
Seniorensport	16	Motorsport	3
Turnen	16	Schaken	3
Zwemsport	16	Skatesport	3
Handbal	15	Autosport	2
Hardlopen/trimmen	14	Dammen	2
Dans	13	Duiksport	2
Schaatsen	13	Dynamic Tennis	2
Tafeltennis	13	Kanosport	2
Hockey	12	Kegelen	2
Jeu de boules/Petanque	12	Klootschieten	2
Korfbal	12	Schermen	2
Wandelsport	12	Survival	2
Aerobics, steps, spinning	9	Taekwondo	2
Atletiek	8	Touwtrekken	2
Basketbal	8	Triatlon	2
Bridge	8	Cricket	1
Judo	8	Inline hockey	1
Paardensport	7	Koersbal	1
Skeeleren	7	Reddingszwemmen	1
Biljart/poolbiljart/snooker	6	Rugby	1
Vecht- en verdedigingssport	6	Ultimate Frisbee	1
Waterpolo	6	Vliegsport	1
Fitness	5	Zeilen	1
		Totaal	**552**

4. Leden en activiteiten

4.1 Samenstelling ledenbestand

Naast het ledenaantal is gevraagd naar de samenstelling van het ledenbestand. Figuur 4.1 laat de opbouw van het ledenbestand naar leeftijd zien. De opbouw komt redelijk overeen met de resultaten in 2013, van de leden is gemiddeld 37% jeugd, 48% volwassen en 15% 65-plusser (OV[13] respectievelijk 37%, 49% en 14%).

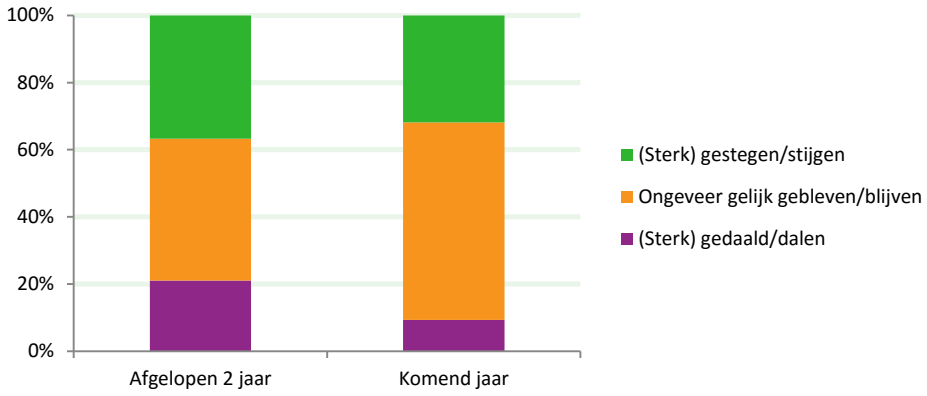

Figuur 4.1. Opbouw ledenbestand naar leeftijd (in percentages; n = 365)

Van de sportverenigingen heeft 41% leden met een beperking en 45% leden met een chronische aandoening.

4.2 Ledenaanwas

In figuur 4.2 is te zien hoe het ledental zich de afgelopen twee jaar heeft ontwikkeld en wat de prognose is van de sportverenigingen voor het komende jaar. Van de sportverenigingen geeft 37% aan dat het ledenaantal de afgelopen 2 jaar is gestegen (OV[13] 30%; NL[14-15] 20%), 42% zegt dat dit gelijk is gebleven (OV[13] 47%; NL[14-15] 49%) en 21% zegt dat dit is gedaald (OV[13] 23%; NL[14-15] 32%). Voor het komende jaar verwacht 9% een daling (OV[13] 9%; NL[14-15] 15%), 59% verwacht dat het ledenaantal nagenoeg gelijk zal blijven (OV[13] 65%; NL[14-15] 65%) en 32% verwacht een stijging (OV[13] 27%; NL[14-15] 19%).

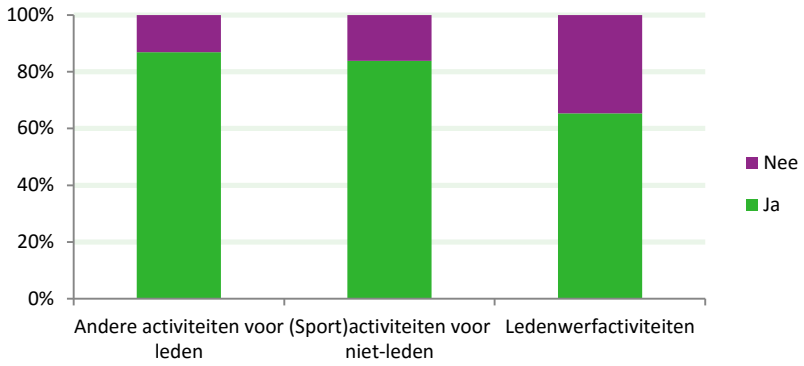

Figuur 4.2 Ontwikkeling ledenaantal afgelopen 2 jaar en de prognose voor het komende jaar (in percentages; n = 365)

Net als in 2013 houdt de meerderheid van de sportverenigingen (89%; OV[13] 89%) systematisch de reden bij waarom leden hun lidmaatschap beëindigen of denken dit enigszins te weten. Van de sportverenigingen heeft 94% (OV[13] 94%; NL[14-15] 66%) een groeiambitie voor de komende 5 jaar, 62% wil groeien door leden te werven en/of te behouden (OV[13] 60%) en 32% geeft aan geen specifieke speerpunten te hebben (OV[13] 34%).

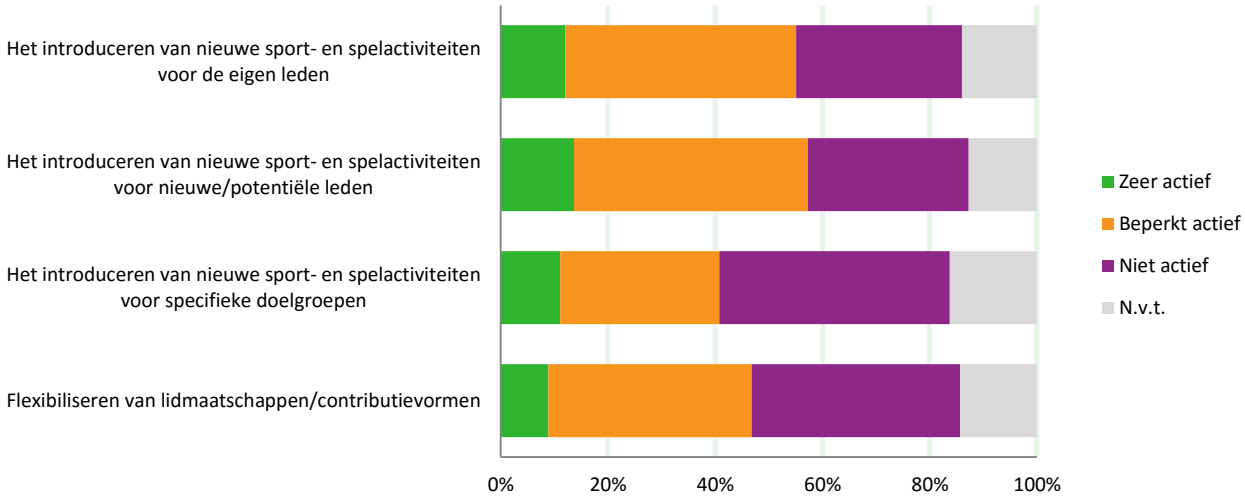
4.3 Activiteiten

In figuur 4.3 is te zien dat van de sportverenigingen 87% naast het reguliere sportaanbod ook andere activiteiten organiseert voor leden, zoals kampen en bingoavonden (OV[13] 86%; NL[14-15] 79%). Daarnaast organiseert 84% (sport)activiteiten waar niet-leden ook welkom zijn, zoals schoolsporttoernooien en instuiven (OV[13] 86%; NL[14-15] 75%). In het seizoen 2014-2015 heeft 65% van de sportverenigingen speciale activiteiten ontplooid om nieuwe leden te werven (OV[13] 64%) .

Figuur 4.3 Organisatie van activiteiten naast het reguliere sportaanbod (in percentages; n = 314)

Een aantal sportverenigingen is zeer actief met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor eigen leden (12%; OV[13] 13%; NL[14-15] 11%), nieuwe/potentiële leden (14%; OV[13] 14%; NL[14-15] 12%) of specifieke doelgroepen zoals mensen met een beperking en 55-plussers (11%; OV[13] 9%; NL[14-15] 7%). De meerderheid is hier echter niet tot beperkt actief mee bezig (zie figuur 4.4). Het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributievormen wordt door 9% van de sportverenigingen zeer actief gedaan (OV[13] 10%; NL[14-15] 9%).

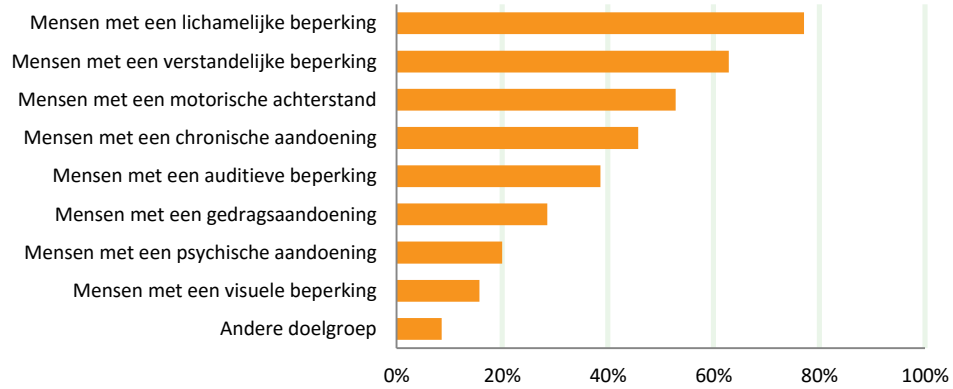

Figuur 4.4 Activiteit van de sportvereniging met introductie van nieuwe concepten (in percentages; n = 314)

4.4 Aanbod aangepast sporten

Van de sportverenigingen heeft 24% (OV[13] 24%) een aanbod voor aangepast sporten (sportaanbod voor mensen met een beperking en/of chronische aandoening). Van de sportverenigingen die nog geen aangepast sportaanbod hebben, heeft 18% interesse in het opzetten van een tijdelijk sportaanbod (clinics) en 11% in het opzetten van een structureel sportaanbod voor mensen met een beperking (OV[13] respectievelijk 19% en 9%).

Sportverenigingen met een sportaanbod aangepast sporten, hebben dit voor verschillende doelgroepen (zie figuur 4.5). Net als in 2013 heeft de meerderheid van deze sportverenigingen een sportaanbod voor mensen met een lichamelijke beperking (77%; OV[13] 77%), een verstandelijke beperking (63%; OV[13] 57%) en een motorische achterstand (53%; OV[13] 56%).

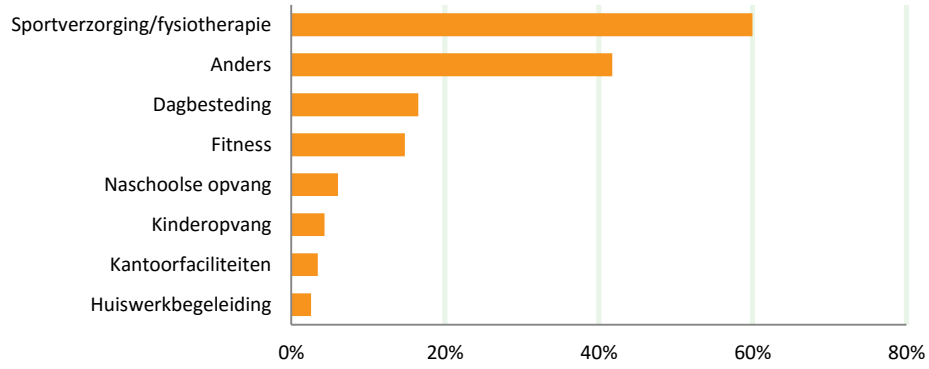

Figuur 4.5 Doelgroepen van aangepast sportaanbod (in percentages; n = 70)

Van de sportverenigingen met een sportaanbod voor aangepast sporten is 10% een sportvereniging alleen voor mensen met een beperking (OV[13] 14%). Daarnaast kunnen mensen met een beperking bij 46% van de sportverenigingen deelnemen aan het reguliere aanbod en 44% van de sportverenigingen heeft een speciaal aanbod voor aangepast sporten (OV[13] respectievelijk 45% en 41%).

4.5 Faciliteiten

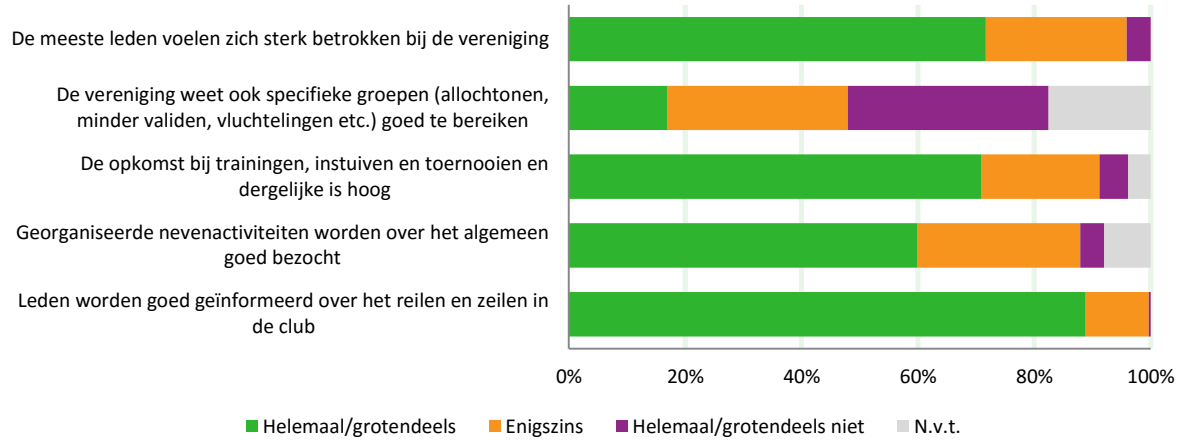
Van de sportverenigingen biedt 45% naast reguliere sportactiviteiten andere faciliteiten en/of voorzieningen (OV[13] 44%). Figuur 4.6 toont dat sportverzorging/fysiotherapie de meest genoemde faciliteit/voorziening is (60%). Tevens gaf 42% aan over andere faciliteiten/voorzieningen te beschikken, dit werd voornamelijk toegelicht met andere sportactiviteiten, andere activiteiten (bijv. culturele), verhuur/beschikbaar stellen van kantine, activiteiten voor specifieke doelgroepen en specifieke faciliteiten als een beachcourt.

Figuur 4.6 Faciliteiten en/of voorzieningen van de sportverenigingen die er gebruik van maken (in percentages; n = 115)

4.6 Stellingen

In de vragenlijst is aan de sportverenigingen ook op diverse thema's een aantal stellingen voorgelegd. Daarop hebben de sportverenigingen gereageerd door aan te geven in welke mate de situatie van toepassing is. Uit figuur 4.7 is af te lezen dat een grote meerderheid van de sportverenigingen vindt dat de meeste leden zich sterk betrokken voelen bij de sportvereniging (72%; OV[13] 72%), de opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien en dergelijke hoog is (71%; OV[13] 73%), de georganiseerde nevenactiviteiten goed worden bezocht (60%; OV[13] 64%) en leden goed worden geïnformeerd over het reilen en zeilen binnen de club (89%; OV[13] 89%). Van de sportverenigingen weet 17% ook specifieke doelgroepen als allochtonen en minder validen goed te bereiken (OV[13] 19%).

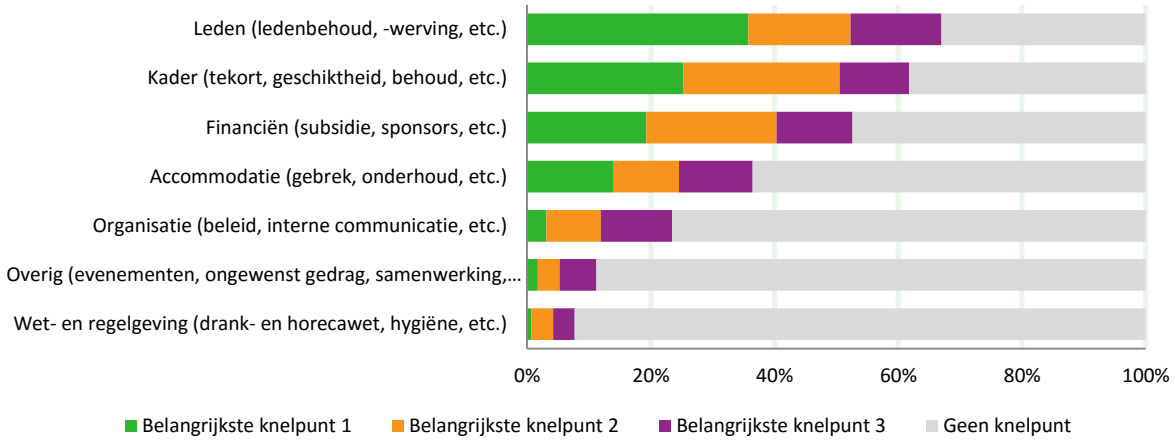
Figuur 4.7 Stellingen over leden en activiteiten (in percentages; n = 365)

5. Organisatie en beleid

5.1 Plannen, knelpunten en speerpunten

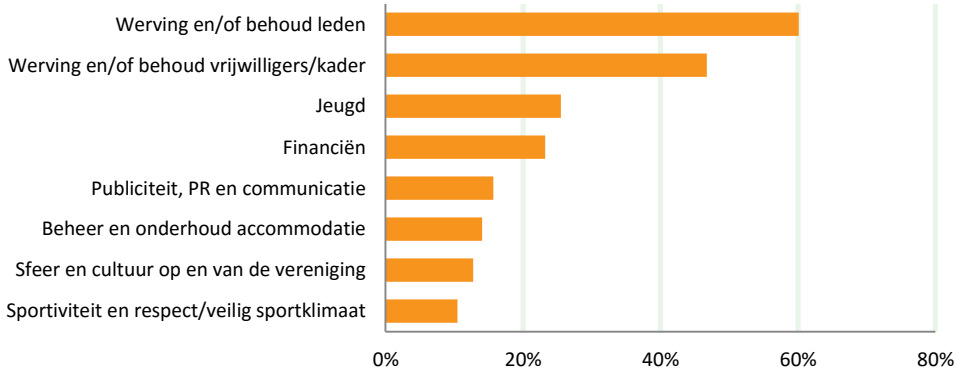
Van de sportverenigingen heeft 68% de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de sportvereniging of de organisatie van activiteiten in verenigingsband (OV[13] 68%; NL[14-15] 60%). Daarnaast werkt 71% met een jaarplanning (OV[13] 60%).

Van de sportverenigingen geeft 91% aan één of meerdere knelpunten te ondervinden (OV[13] 89%; NL[12] 87%). In figuur 5.1 is te zien dat van de sportverenigingen die knelpunten ondervinden, net als in 2013, 'leden' en 'kader' de meest genoemde knelpunten zijn (respectievelijk 67% en 62%). Ook landelijk gezien zijn leden en kader de belangrijkste knelpunten, gevolgd door financiën en accommodatie (NL[12]).

Figuur 5.1 Belangrijkste knelpunten van sportverenigingen (in percentages; n = 285)

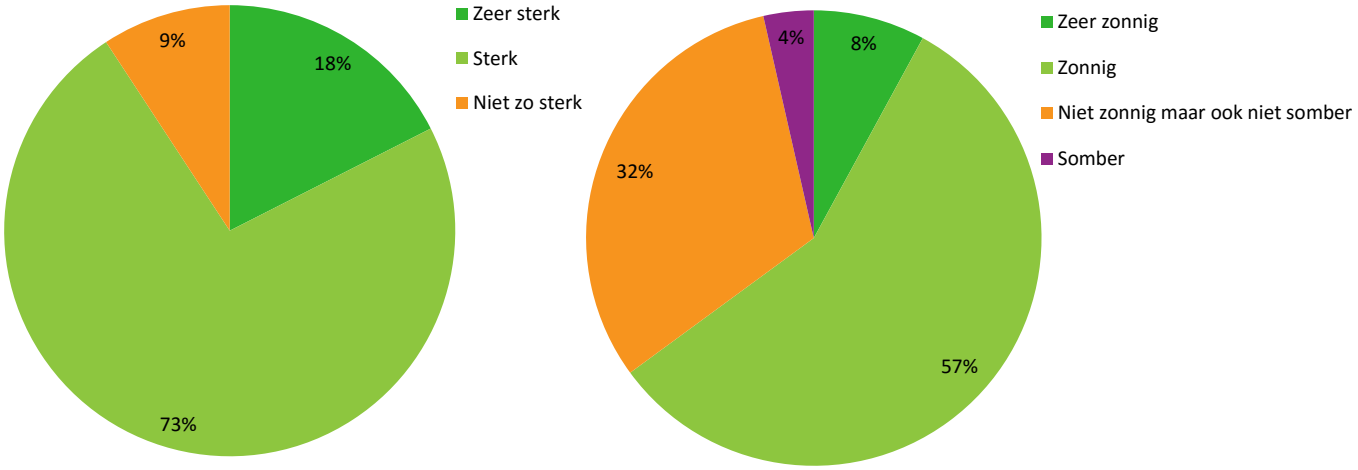
De sportverenigingen konden (maximaal 3) speerpunten noemen waar ze zich het komende jaar voor gaan inzetten, 3% gaf aan geen speerpunten te hebben (OV[13] 3%). Figuur 5.2 laat zien dat net als in 2013 'werving en/of behoud leden' (60%; OV[13] 60%) en 'werving en/of behoud vrijwilligers/kader' (47%; OV[13] 39%) de meest genoemde speerpunten zijn van de sportverenigingen. Ook landelijk zijn dit de meest genoemde speerpunten (NL[14-15] respectievelijk 69% en 34%). Waar in 2013 financiën nog de top 3 aanvulde (23%; OV[13] 25%), is dit nu jeugd (26%; OV[13] 15%).

Figuur 5.2 Belangrijkste speerpunten van sportverenigingen (in percentages; n = 306)

5.2 Sterkte sportvereniging

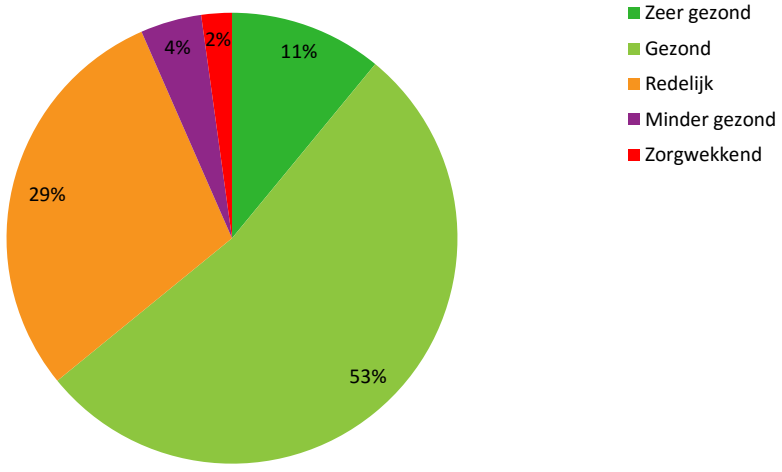
Van de sportverenigingen typeert 73% zich als een sterke sportvereniging en 18% zich als een zeer sterke sportvereniging (OV[13] respectievelijk 76% en 13%). De meerderheid (65%) van de sportverenigingen ziet de toekomst (zeer) zonnig in en 32% ziet de toekomst niet zonnig, maar ook niet somber in (OV[13] respectievelijk 62% en 35%) (zie figuur 5.3).

Figuur 5.3 Sterkte van de sportvereniging (in percentages; n = 314) en toekomst van de sportvereniging (in percentages; n = 365)

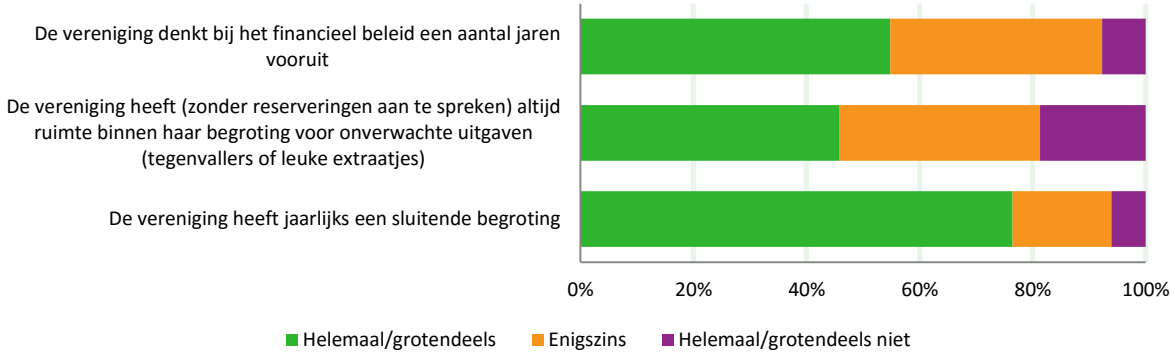
5.3 Financiën

Een ruime meerderheid van de sportverenigingen heeft een meerjarenbegroting of een jaarlijkse begroting (respectievelijk 17% en 73%; OV[13] 16% en 74%). In figuur 5.4 is te zien dat 64% van de sportverenigingen de financiële positie als gezond of zeer gezond beschouwt (OV[13] 66%; NL[14-15] 59%). Een kleine groep vindt de financiële positie minder gezond of zorgwekkend (6%; OV[13] 6%; NL[14-15] 8%).

Figuur 5.4 Financiële positie van de sportvereniging (in percentages; n = 365)

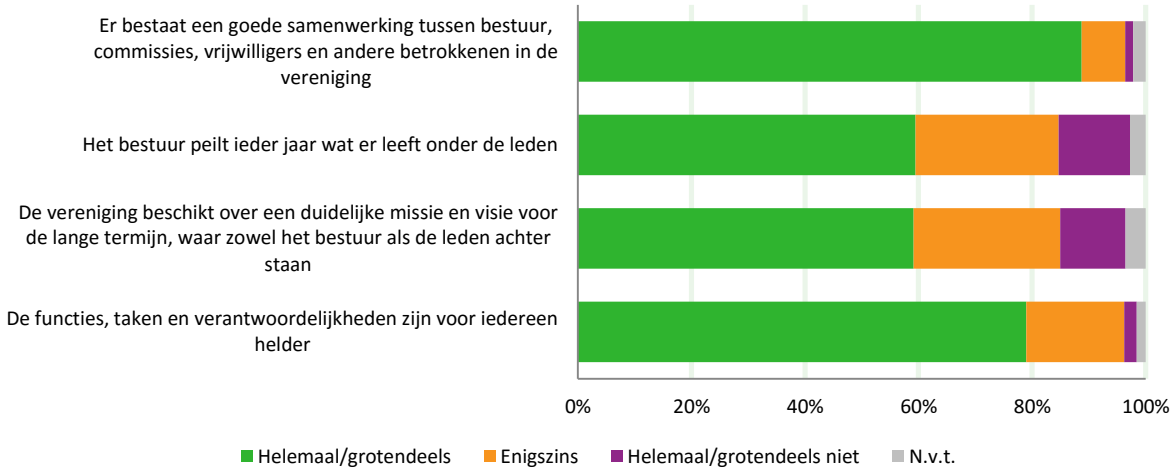
De sportverenigingen zijn stellingen m.b.t. de financiën voorgelegd (zie figuur 5.5). Van de sportverenigingen denkt 55% een aantal jaren vooruit bij financieel beleid (OV[13] 50%; NL[12] 63%), bij 46% is er altijd ruimte in de begroting voor onverwachte uitgaven (OV[13] 52%; NL[12] 52%) en 76% heeft jaarlijks een sluitende begroting (OV[13] 81%; NL[12] 78%).

Figuur 5.5 Stellingen rondom de financiën van de sportvereniging (in percentages; n = 365)

5.4 Stellingen

De meerderheid van de sportverenigingen is het helemaal/grotendeels eens met de stellingen rondom organisatie en beleid (zie figuur 5.6). Van de respondenten vindt 89% dat er een goede samenwerking bestaat tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokken in de sportvereniging (OV[13] 90%; NL[12] 94%) en 79% geeft aan dat de functies, taken en verantwoordelijkheden voor iedereen helder zijn (OV[13] 80%; NL[12] 88%). Met de stellingen ‘het bestuur peilt ieder jaar wat er leeft onder de leden’ en ‘de sportvereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn’ is 59% het helemaal/grotendeels eens (OV[13] respectievelijk 66% en 59%; NL[12] 51% en 60%)

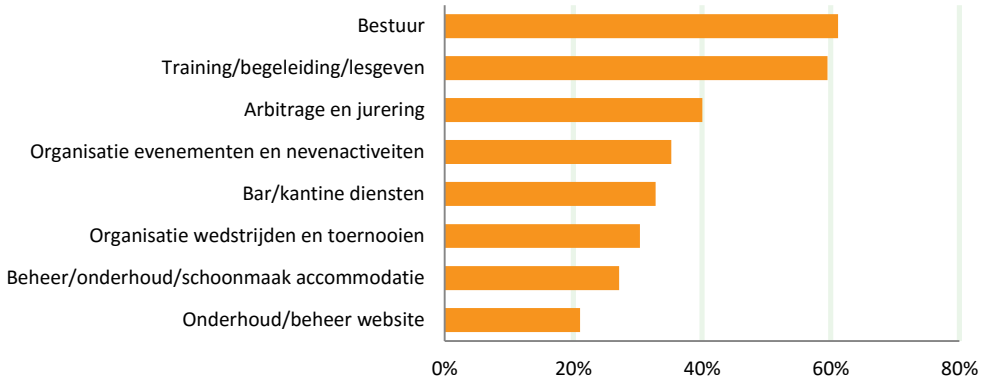
Figuur 5.6 Stellingen rondom organisatie en beleid van de sportvereniging (in percentages; n = 365)

6. Verenigingskader en vrijwilligers

6.1 Vrijwilligers

Vrijwilligers* zijn belangrijke krachten binnen een sportvereniging. De meerderheid van de sportverenigingen geeft aan over voldoende trainers (75%; OV[13] 73%) en vrijwilligers (80%; OV[13] 84%; NL[12] 82%) te beschikken. Sportverenigingen zijn echter vrijwel altijd op zoek naar vrijwilligers, ook al hebben ze er momenteel voldoende. Van de sportverenigingen is 78% op zoek naar vrijwilligers (OV[13] 79%; NL[12] 74%), 58% zonder vrijwilligerstekort en 20% met een vrijwilligerstekort (OV[13] 63% en 16%; NL[12] 56% en 18%).

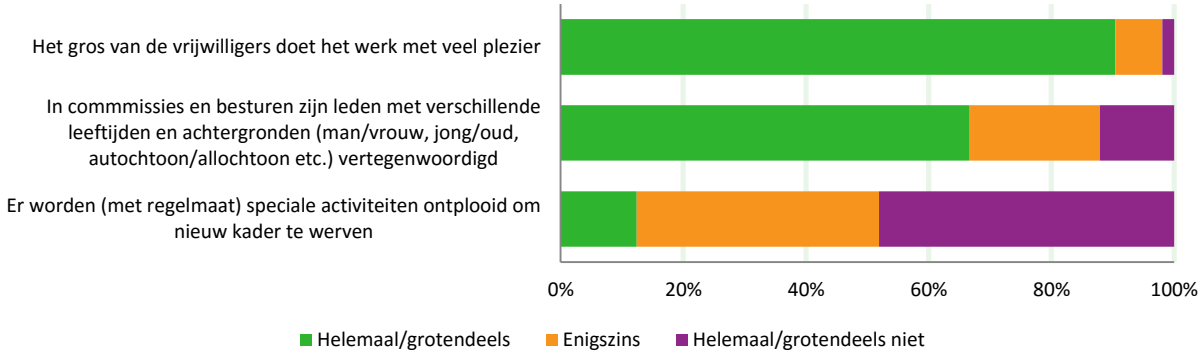
In figuur 6.1 staan de meest genoemde functies, taken en werkzaamheden waar sportverenigingen vrijwilligers voor zoeken. Net als in 2013 zoeken de meeste sportverenigingen vrijwilligers voor een bestuursfunctie (61%; OV[13] 59%) of voor training, begeleiding en lesgeven (60%; OV[11] 50%). Ook uit het landelijk onderzoek blijkt dat sportverenigingen het meest op zoek zijn naar vrijwilligers voor bestuur en training, begeleiding en lesgeven (NL[12] 64% en 46%).

Figuur 6.1 Meest genoemde functies, taken en werkzaamheden waar vrijwilligers voor worden gezocht (in percentages; n = 247)

6.2 Stellingen

Ook met betrekking tot vrijwilligers en kader is de sportverenigingen een aantal stellingen voorgelegd. In figuur 6.2 is te zien dat het merendeel van de sportverenigingen aangeeft dat het gros van de vrijwilligers het werk met veel plezier doet (90%; OV[13] 97%; NL[12] 95%) en dat in commissies en besturen leden met verschillende leeftijden en achtergronden zijn vertegenwoordigd (67%; OV[13] 67%; NL[12] 65%). Met de stelling ‘er worden speciale activiteiten ontplooid om nieuw kader te werven’ is 12% het eens (OV[13] 10%).

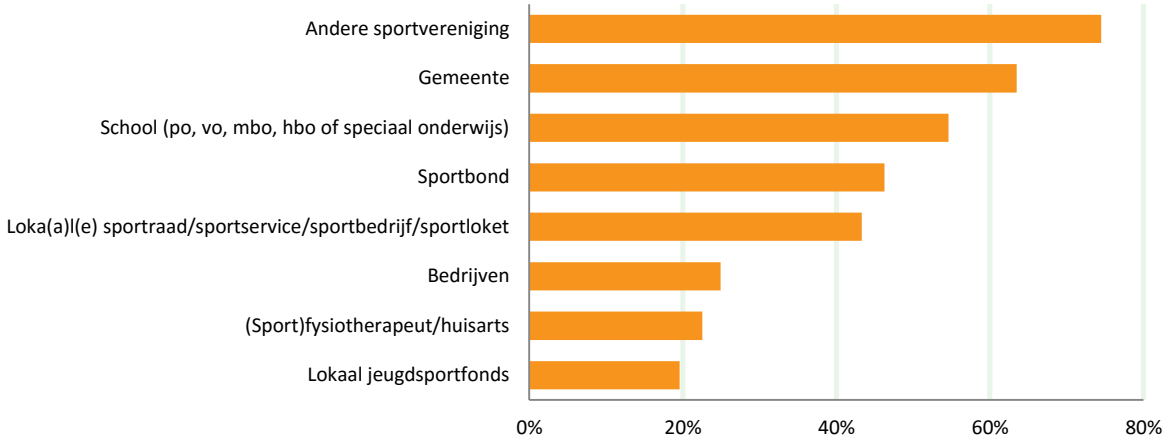
Figuur 6.2 Stellingen rondom vrijwilligers en kader (in percentages; n = 314)

* Onder vrijwilligers worden personen verstaan die in beginsel onbetaald en onverplicht een functie in de sport vervullen. Personen die van de sportvereniging een onkostenvergoeding (max. 1500 euro per jaar) krijgen, rekenen wij wel tot de vrijwilligers. Taken waarvan het min of meer vanzelfsprekend is dat deze door leden van de sportvereniging worden verricht (rijden naar uitwedstrijden door ouders van jeugdleden bijvoorbeeld) of taken waaraan de leden zich niet of nauwelijks kunnen onttrekken (verplichte roulerende kantinediensten bijvoorbeeld) beschouwen wij hier niet als vrijwilligerswerk.

7. Samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid

7.1 Samenwerking met andere sportverenigingen en organisaties

Van de sportverenigingen heeft 92% afgelopen jaar samengewerkt* met andere organisaties (OV[13] 93%; NL[14-15] 90%). In figuur 7.1 is te zien dat het meest wordt samengewerkt met een andere sportvereniging (75%), gevolgd door de gemeente (64%) en school (55%). In 2013 werd het meest samengewerkt met de gemeente (71%), gevolgd door een andere sportvereniging (68%) en school (54%), ook landelijk zijn dit de drie belangrijkste samenwerkingspartners. In vergelijking met 2013 zijn aanzienlijk meer sportverenigingen gaan samenwerken met de sportbond (46%; OV[13] 38%), loka(a)l(e) sportraad/sportservice/sportbedrijf/sportloket (43%; OV[13] 16%) en lokaal jeugdsportfonds (20%; OV[13] 10%).

Figuur 7.1 Meest genoemde organisaties waarmee de sportverenigingen samenwerken (in percentages; n = 337)

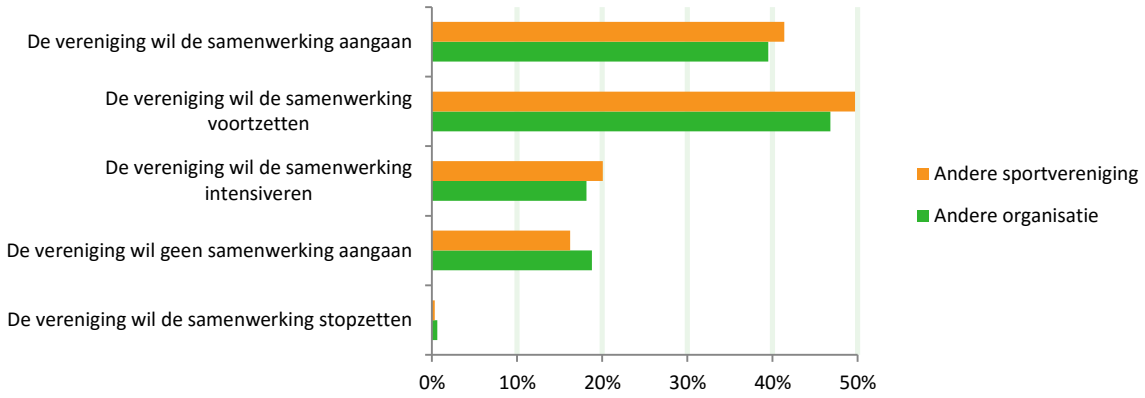
Redenen voor sportverenigingen om samen te werken staan in figuur 7.2. De belangrijkste redenen zijn 'levert nieuwe leden op' (36%; OV[13] 33%), 'een goede PR voor de vereniging' (33%: OV[13] 35%), en 'is een maatschappelijke taak van de vereniging' (31%; OV[13] 32%).

Figuur 7.2 Redenen om samen te werken (in percentages; n = 288)

*We spreken van samenwerking als er sprake is van gezamenlijke acties/activiteiten van twee of meer zelfstandig blijvende organisaties die elkaar aanvullen om gezamenlijke of wederzijds afhankelijke doelen te bereiken.

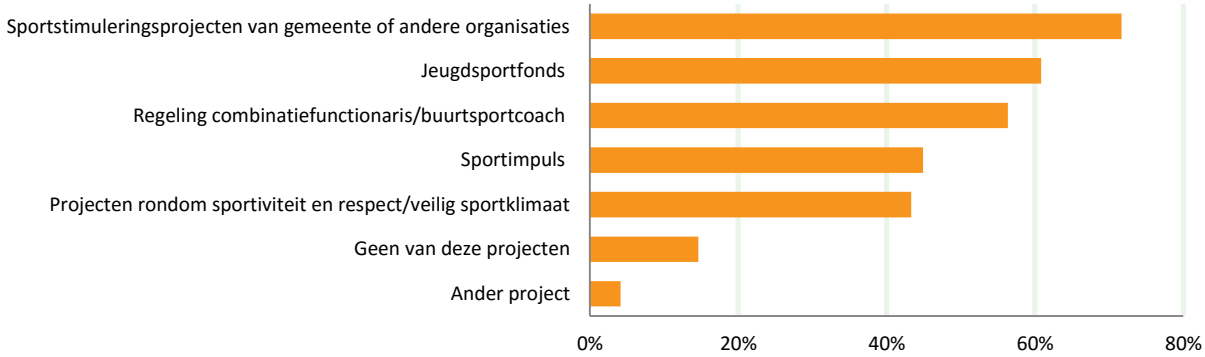
De sportverenigingen is gevraagd of en op welke manier ze willen/kunnen samenwerken met andere sportverenigingen en andere organisaties (zie figuur 7.3). Van de sportverenigingen wil 84% (OV[13] 80%) samenwerken met een andere sportvereniging en 81% (OV[13] 79%) met een andere organisatie.

Figuur 7.3 Manier waarop sportverenigingen willen samenwerken met andere sportverenigingen en organisaties (in percentages; n = 314)

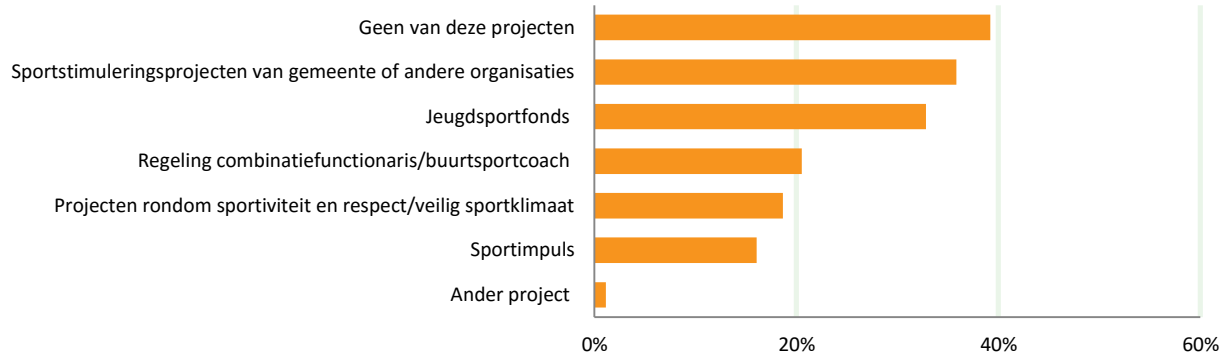
7.2 Bekendheid met en betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten

Van de sportverenigingen is 85% bekend met diverse sportstimuleringsprojecten. In figuur 7.4 is te zien dat projecten van gemeenten/andere organisaties en het Jeugdsportfonds de grootste bekendheid hebben (respectievelijk 72% en 61%). Ook in 2013 waren dit de bekendste projecten.

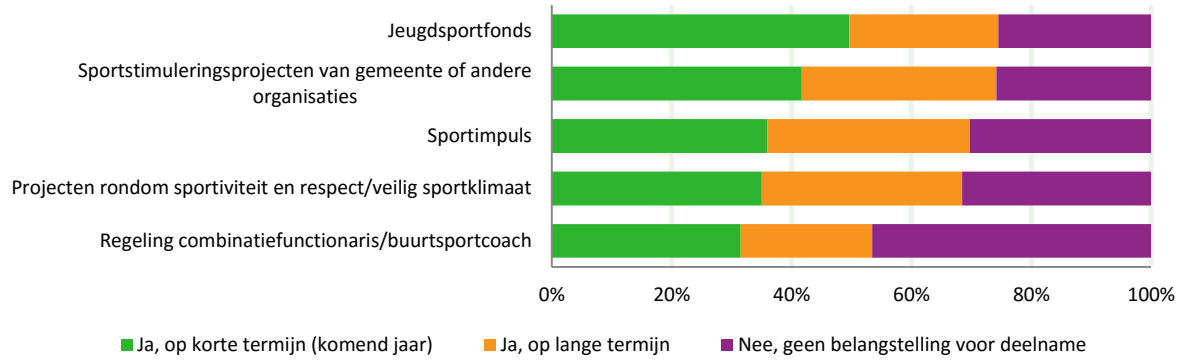
Figuur 7.4 Bekendheid met sportstimuleringsprojecten (n = 314; percentages)

Van de sportverenigingen die bekend zijn met één of meerdere projecten is 61% afgelopen jaar betrokken geweest bij één of meerdere projecten. Net als in 2013 waren sportverenigingen het meest betrokken bij sportstimuleringsprojecten van gemeente of andere organisaties en het Jeugdsportfonds (respectievelijk 39% en 36%) (zie figuur 7.5).

Figuur 7.5 Betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten (n = 268; percentages)

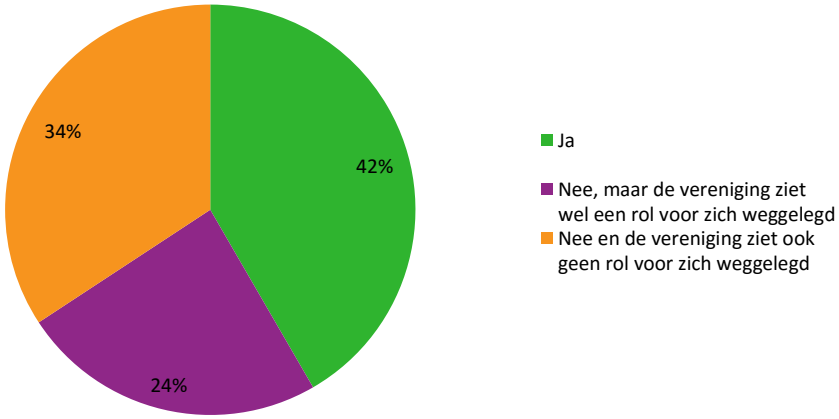
Van de sportverenigingen wil 87% op de korte- of lange termijn gaan deelnemen aan sportstimuleringsprojecten (OV[13] 87%). In figuur 7.6 is te zien dat dit met name projecten zijn van het Jeugdsportfonds (74%; OV[13] 66%), de gemeente of andere organisaties (74%; OV[13] 75%), de Sportimpuls (70%; OV[13] 65%) en projecten rondom sportiviteit en respect (68%; OV[13] 63%).

Figuur 7.6 Belangstelling om deel te nemen aan sportstimuleringsprojecten (in percentages; n=314)

7.3 Maatschappelijke betrokkenheid

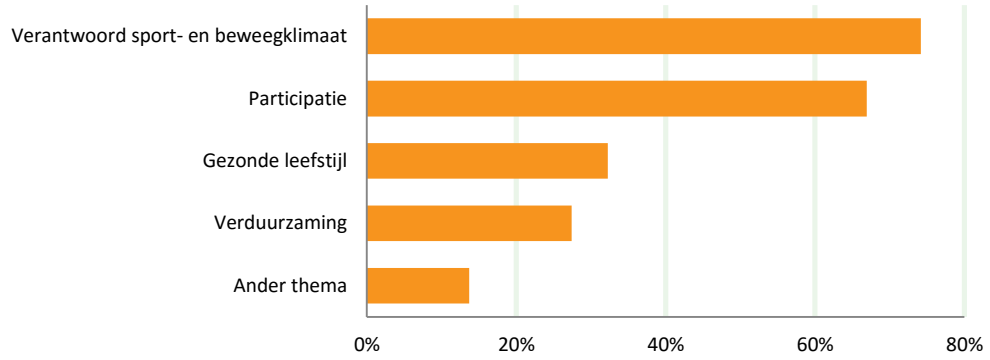
In figuur 7.7 is te zien dat 42% van de sportverenigingen momenteel een brede maatschappelijke rol* vervult (OV[13] 45%). Net als in 2013 zijn de voornaamste redenen om (nog) geen brede maatschappelijke rol te vervullen 'een gebrek aan vrijwilligers' (48%; OV[13] 41%), 'het ontbreken van draagvlak onder de leden' (34%; OV[13] 29%) en 'de accommodatie is ongeschikt/biedt onvoldoende mogelijkheden' (25%; OV[13] 27%).

Figuur 7.7 Reeds maatschappelijk actief (in percentages; n = 365)

* Een maatschappelijk betrokken sportvereniging is een sportvereniging die haar kernkwaliteiten niet alleen inzet voor de eigen (sport)leden, maar ook voor de samenleving. Binnen haar mogelijkheden, afgestemd op de lokale wensen en behoeften en waar nodig in samenwerking met verschillende partners, levert zij met haar sport- en activiteitenaanbod een positieve bijdrage aan de leefbaarheid in de buurt, wijk, dorp of stad (op de thema's welzijn, gezondheid, participatie en sociale verbanden).

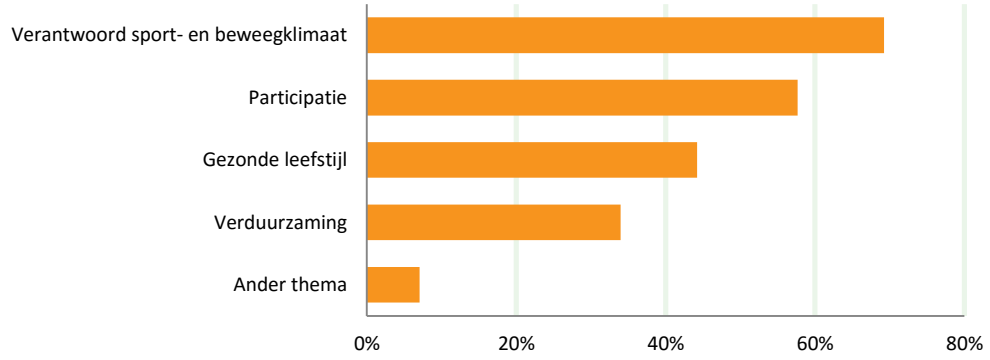
In figuur 7.8 is te zien op welke thema's* de sportverenigingen die een maatschappelijke rol vervullen al actief zijn. In het seizoen 2014-2015 is door relatief het grootst aantal sportverenigingen ingezet op 'een verantwoord sport- en beweegklimaat' (74%) en 'participatie' (67%).

Figuur 7.8 Thema's maatschappelijke betrokkenheid waarop actief (n=124; in percentages)

7.4 Maatschappelijke betrokkenheid in de toekomst

De helft van de sportverenigingen heeft de ambitie om haar maatschappelijke rol (nog meer) te versterken (50%; OV[13] 46%). In figuur 7.9 is te zien op welke thema's de sportverenigingen zich willen richten om hun maatschappelijke rol (nog meer) te versterken. Sportverenigingen willen zich voornamelijk richten op 'een verantwoord sport- en beweegklimaat' (69%) en 'participatie' (58%).

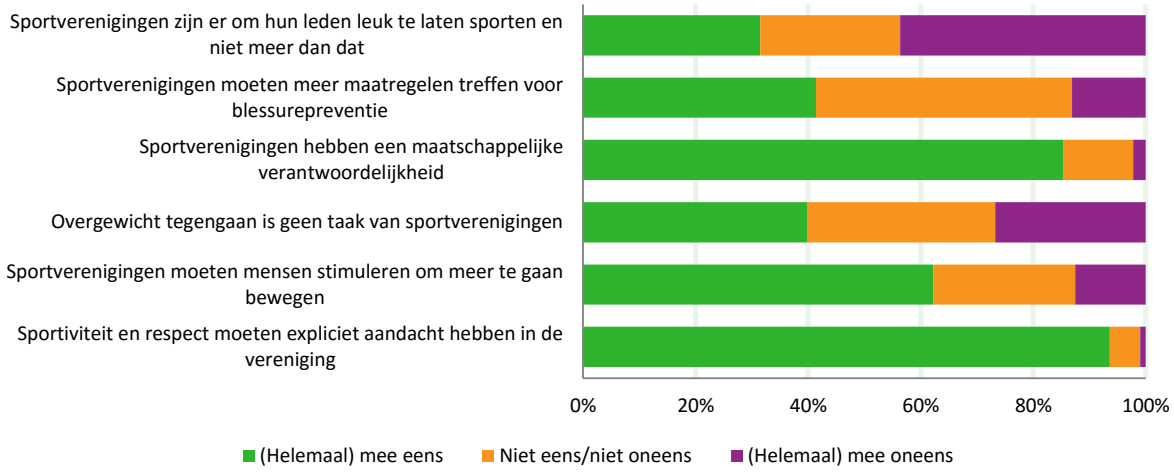

Figuur 7.9 Thema's maatschappelijke betrokkenheid die sportverenigingen in de toekomst wil versterken (n=166) (in percentages)

* Toelichting thema's
Participatie: mogelijkheden bieden om diverse mensen te laten deelnemen, mee te laten werken in de sportvereniging
Verantwoord sport- en beweegklimaat: aanbieden van pedagogisch verantwoorde sportomgeving, aandacht voor normen/waarden
Gezonde leefstijl: naast het aanbieden van sport, ook anderszins bijdragen aan het verbeteren van gezondheid
Verduurzaming: kostenbesparing en bijdragen aan verbetering van het milieu

7.5 Stellingen

Ook met betrekking tot samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid is de sportverenigingen een aantal stellingen voorgelegd (zie figuur 7.10). De meerderheid van de sportverenigingen is het eens met de stellingen ‘sportverenigingen hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid’ (85%; OV[13] 87%; NL[14-15] 85%), sportverenigingen moeten mensen stimuleren om meer te gaan bewegen (62%; OV[13] 61%; NL[14-15] 58%) en ‘sportiviteit en respect moeten expliciete aandacht hebben in de sportvereniging’ (94%; OV[13] 91%; NL[12] 84%). Daarnaast is een minderheid het eens met de stellingen ‘sportverenigingen zijn er om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat’ (32%; OV[13] 41%; NL[14-15] 36%), ‘sportverenigingen moeten meer maatregelen treffen voor blessurepreventie’ (41%; OV[13] 41%; NL[12] 36%) en ‘overgewicht tegengaan is geen taak van sportverenigingen’ (40%; OV[13] 37%; NL[14-15] 40%).

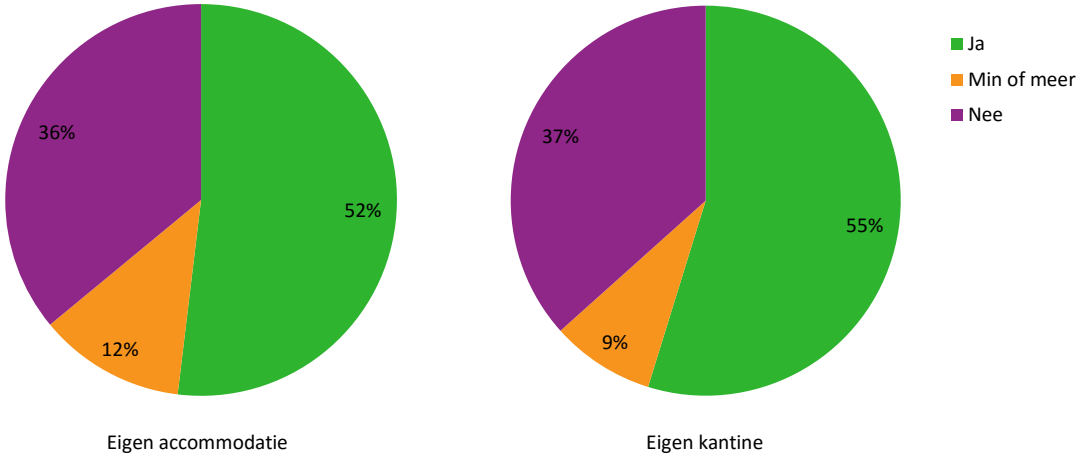

Figuur 7.10 Stellingen met betrekking tot samenwerking (in percentages; n=365)

8. Accommodatie

8.1 Eigen accommodatie en kantine

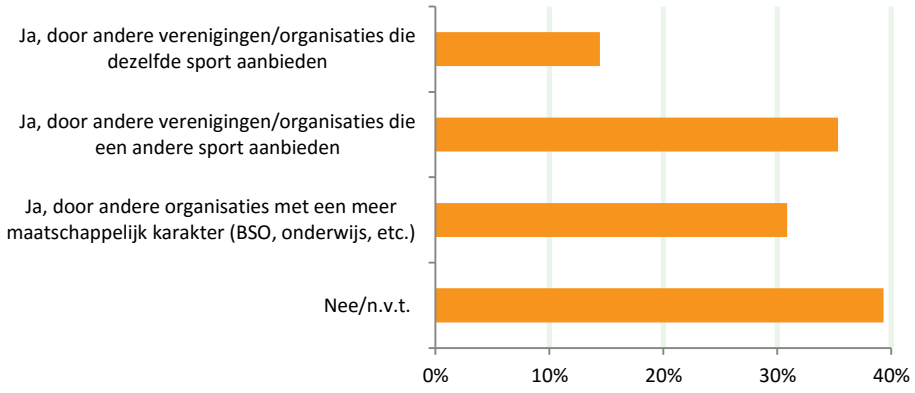
Van de sportverenigingen heeft 52% een eigen* sportaccommodatie/-complex en 55% beschikt over een eigen* kantine (OV[13] respectievelijk 46% en 48%). Daarnaast beschikt 12% min of meer over een eigen sportaccommodatie/complex en 9% min of meer over een eigen kantine door de voorzieningen te delen met één of meerdere andere club(s) (OV[13] respectievelijk 14% en 8%) (zie figuur 8.1). Een ruime meerderheid van de sportverenigingen die (min of meer) beschikken over een eigen kantine heeft deze in eigen beheer (89%), door 3% wordt hij verpacht (OV[13] respectievelijk 89% en 3%).

Figuur 8.1 Sportverenigingen in het bezit van een eigen sportaccommodatie of -complex en kantine (in percentages; n = 314)

8.2 Gezamenlijk gebruik accommodatie en kantine

Een meerderheid van de sportverenigingen met (min of meer) een eigen sport accommodatie deelt deze met een andere sportvereniging/organisatie (61%; OV[13] 55%). In figuur 8.2 is te zien dat dit over het algemeen verenigingen/organisaties die een andere sport aanbieden (35%; OV[13] 34%) en organisaties met een meer maatschappelijk karakter zijn (31%; OV[13] 25%).

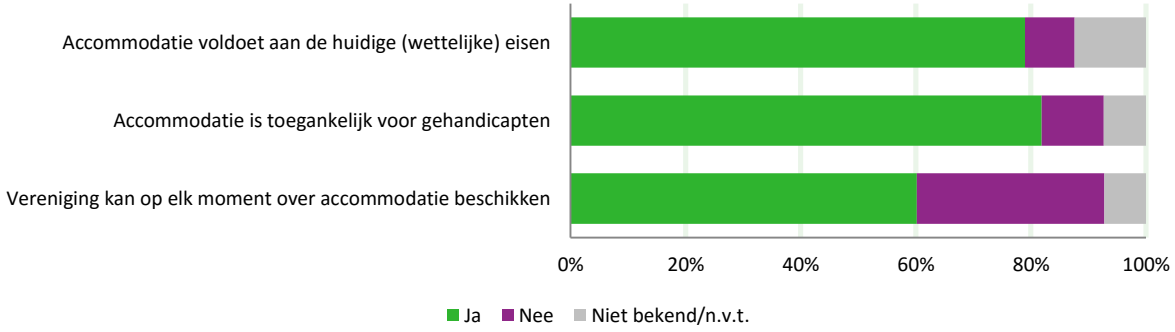

Figuur 8.2 Delen van accommodatie met andere verenigingen/organisaties (n = 201; in percentages)

* De term 'eigen' is ruim geïnterpreteerd. Ook wanneer de voorzieningen/kantine waarvan de sportvereniging gebruik maakt niet in eigendom zijn van de sportvereniging, maar zij wel verantwoordelijk is voor het dagelijks beheer en ouderhoud/exploitatie daarvan is er sprake van een eigen sportaccommodatie of -complex/kantine in eigen beheer.

8.3 Accommodatiebeheer

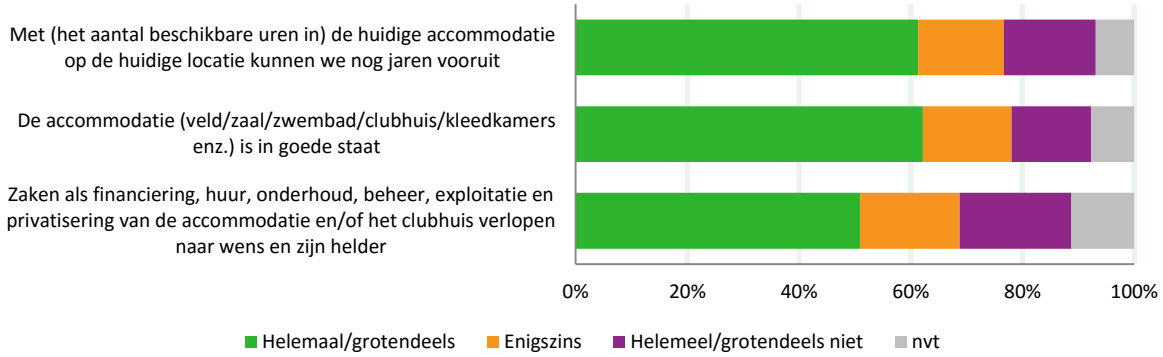
Een meerderheid van de sportverenigingen geeft aan dat de accommodatie voldoet aan de huidige (wettelijke) eisen (79%; OV[13] 69%), toegankelijk is voor gehandicapten (82%; OV[13] 79%) en dat deze op elk moment beschikbaar is voor de sportvereniging (60%; OV[13] 59%) (figuur 8.3).

Figuur 8.3 Stand van zaken van de sportaccommodatie (in percentages; n = 314)

8.4 Stellingen

De sportverenigingen is een aantal stellingen voorgelegd m.b.t. de accommodatie (zie figuur 8.4). Zes op de tien sportverenigingen geeft aan met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie nog jaren vooruit te kunnen (61%; OV[13] 61%; NL[12] 65%) en dat de accommodatie in goede staat is (62%; OV[13] 65%; NL[12] 74%). De helft geeft aan dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie/clubhuis naar wens verlopen (51%; OV[13] 57%; NL[12] 68%).

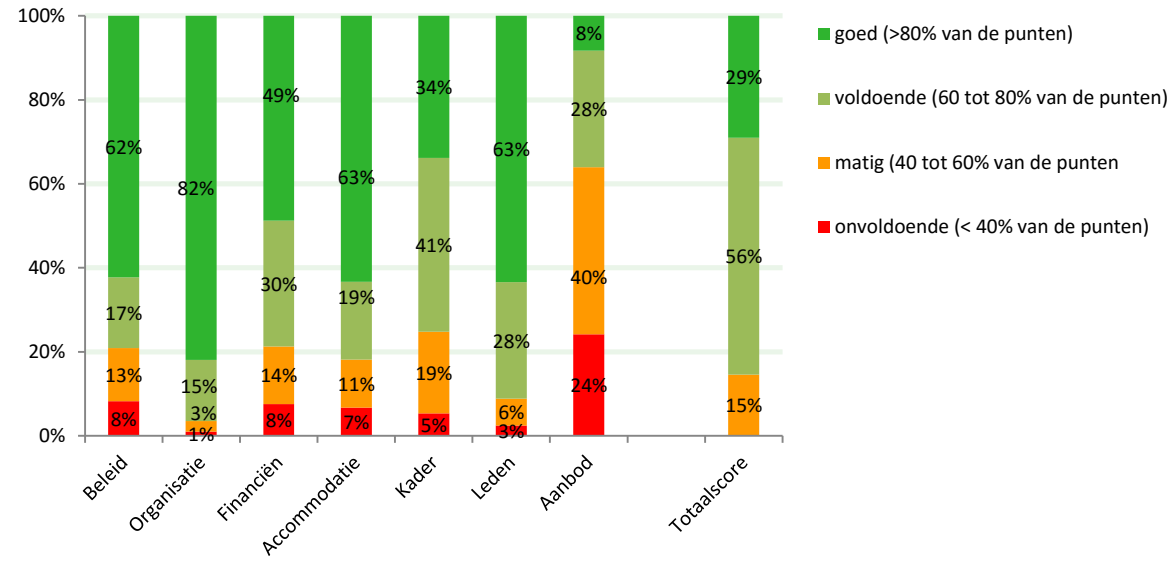

Figuur 8.4 Stellingen over de accommodatie (in percentages; n = 314)

9. Vitaliteitsindex en ABC-index

9.1 Vitaliteit

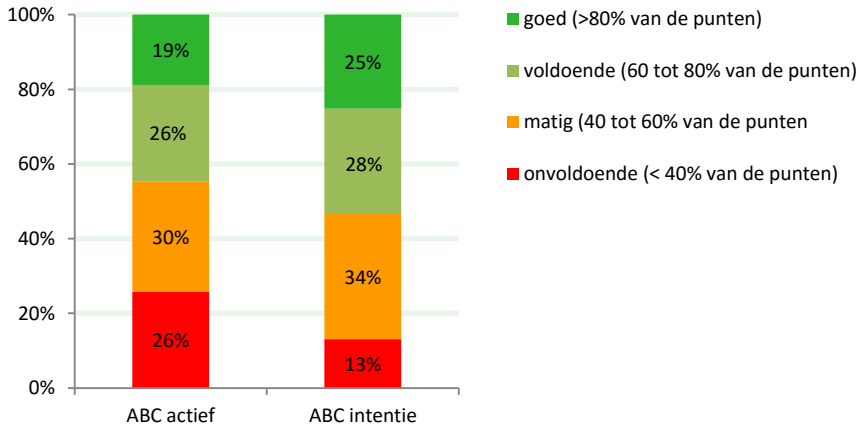
Vitaliteit wordt in deze index beschouwd als de organisatiekracht van de sportvereniging. Figuur 9.1 toont de scores op de zeven items van de Vitaliteitsindex. Van de sportverenigingen heeft 82% de organisatie van hun club goed op orde. Ruim de helft van de sportvereniging scoort “goed’’ op de items beleid (62%), accommodatie (63%) en leden (63%). Op het item aanbod worden de meeste onvoldoendes gescoord (24%). Figuur 9.1 toont tevens de totaalscore op de Vitaliteitsindex. Op de totaalscore van de Vitaliteitsindex scoort 29% van de sportverenigingen een goed op vitaliteit en daarnaast is 56% ‘voldoende’ vitaal.

Figuur 9.1. Scores items vitaliteit en totaalscore vitaliteit (n = 314)

9.2 Maatschappelijke betrokkenheid

Van de sportverenigingen scoort 19% goed op ABC actief (mate waarin sportverenigingen actief een bredere maatschappelijke rol vervullen). Ruim een kwart scoort een onvoldoende op ABC actief (26%). Op ABC intentie (de houding van sportverenigingen ten opzichte van een bredere actief maatschappelijke rol) scoort 25% een goed en 13% een onvoldoende (zie figuur 9.2).

Figuur 9.2. Scores maatschappelijke betrokkenheid (n = 314)

9.3 Relatie vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid

Door vitaliteit en ABC actief aan elkaar te relateren is te zien dat 12% van de sportverenigingen beschouwd kan worden als een vitaal actief betrokken sportvereniging. Zij scoren 'goed' op beide indexen. Ongeveer een derde van de sportverenigingen (29%) is een 'voldoende' vitaal actief betrokken sportvereniging (zie figuur 9.3a).

Door vitaliteit en ABC intentie aan elkaar te relateren kan bekeken worden in welke mate 'vitale' sportverenigingen breder maatschappelijk actief betrokken (ABC) willen zijn. In figuur 9.3b is te zien dat de helft van de sportverenigingen (50%) minimaal voldoende op beide indexen scoort. Zij hebben de potentie en intentie om hun maatschappelijke rol te versterken.

		ABC actief			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Vitaliteit	Onvoldoende	0%	0%	0%	0%
	Matig	9%	3%	2%	1%
	Voldoende	15%	20%	15%	6%
	Goed	3%	6%	8%	12%

Figuur 9.3a Matrix vitaliteit en ABC actief

		ABC intentie			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Vitaliteit	Onvoldoende	0%	0%	0%	0%
	Matig	6%	5%	2%	1%
	Voldoende	5%	23%	16%	11%
	Goed	1%	5%	10%	13%

Figuur 9.3b Matrix vitaliteit en ABC intentie

Gemeente Almelo

Gemeente Borne

gemeente Dalfsen

gemeente Dinkelland

Gemeente Haaksbergen

Gemeente Hardenberg

Gemeente Hellendoorn

Gemeente Hengelo

Gemeente Hof van Twente

Kampen

Gemeente Losser

Gemeente Oldenzaal

gemeente Olst-Wijhe

Gemeente Ommen

Gemeente Raalte

Rijssen-Holten

gemeente Staphorst

Steenwijkerland

gemeente Twenterand

Gemeente Wierden

gemeente Zwartewaterland

Zwolle